herpy

GEKONY

Eastern prickly knob-tailed gecko

Nephrurus asper

Nephrurus asper to krępy, kolczasty gekon z grupy gekonów guzkoogonowych, pochodzący ze wschodniego i północnego Queenslandu. Ma szorstką, guzkowatą skórę i krótki ogon zakończony okrągłą gałką. Jest aktywny nocą, żywi się owadami i należy do nielicznych gekonów, które nie potrafią odrzucać ogona.

Rodzina: Carphodactylidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**10-12 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**10-15 lat**
Aktywność	**W nocy**
Tryb życia	**Skalny i naziemny**
Środowisko	**Sawanna i tereny skaliste**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**60 × 45 × 30 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**24-28 °C**
Miejsce wygrzewania	**30-32 °C**
Temperatura w nocy	**20-23 °C**
Wilgotność	**30-50%**
UVB	**Opcjonalne**
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**18 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Inkubacja	**65-100 dni** przy 27-29 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik III**
Załącznik unijny	**Załącznik C**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Nephrurus asper to gekon guzkoogonowy, którego krótki ogon kończy się małą, okrągłą gałką. Ciało jest zwarte, z dużą głową i dużymi oczami, a skórę pokrywają spiczaste guzki, od których gatunek wziął swoją nazwę naukową: *asper* oznacza szorstki. Gatunek opisał Albert Günther w 1876 roku i jest on gatunkiem typowym rodzaju *Nephrurus*.

Dorosłe osobniki mierzą 10-12 cm od pyska do kloaki. Młode po wykluciu mają około 4 cm. Masa ciała nie jest udokumentowana. Długość życia w niewoli nie jest znana; 10-15 lat to szacunek oparty na danych dla rodzaju.

N. asper, podobnie jak jego najbliżsi krewni, nie potrafi odrzucić ogona. Dlatego nigdy nie wolno chwytać go za ogon ani podnosić za niego. Gdy gekon czuje się zagrożony, staje wysoko na nogach, otwiera pysk i chrapliwie syczy.

Występowanie i środowisko

Gatunek występuje we wschodnim i północnym Queenslandzie w Australii, od Półwyspu Jork na północy po środkowy Queensland na południu, a w głąb lądu mniej więcej do centralnych wyżyn. Miejscem typowym jest Peak Downs w środkowym Queenslandzie.

Dawniej do *N. asper* zaliczano także populacje z Terytorium Północnego i północnej części Australii Zachodniej. Po ostatniej rewizji grupy w 2022 roku populacje zachodnie i centralne należą do innych gatunków, m.in. *Nephrurus amyae*, *Nephrurus sheai* oraz nowo opisanego *Nephrurus eromanga* z zachodniego Queenslandu, a *N. asper* w wąskim znaczeniu występuje wyłącznie w Queenslandzie.

> **Naturalny zasięg:** Australia.

ŚRODOWISKO

Nephrurus asper zamieszkuje suche, otwarte lasy i skaliste wychodnie. Za dnia ukrywa się w szczelinach, pod kamieniami i w zagłębieniach, a nocą wychodzi i poluje na ziemi na owady i inne drobne stawonogi. Klimat jest tropikalny do subtropikalnego, z gorącym, deszczowym latem i długą, suchą zimą. W szczelinach skalnych temperatura i wilgotność są stabilniejsze niż na odsłoniętym gruncie.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o utrzymaniu *Nephrurus asper* jest skąpa. Podane tu wartości zaczerpnięto od *Nephrurus amyae*, najbliższego i najlepiej poznanego krewnego o takim samym trybie życia.

Dorosły osobnik potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 60 × 45 × 30 cm (długość × szerokość × wysokość). Powierzchnia dna jest ważniejsza niż wysokość. Parę można trzymać razem w terrarium o wymiarach co najmniej 80 × 45 × 30 cm, z osobną kryjówką dla każdego zwierzęcia. Samców nie trzyma się razem, a najbezpieczniej jest trzymać jedno zwierzę w jednym terrarium.

Podłoże stanowi drobny piasek w warstwie 2-3 cm. Zapewnij co najmniej dwie kryjówki z jednym otworem, np. z kory korkowej, płaskich kamieni lub odwróconej podstawki pod doniczki, oraz wilgotną kryjówkę z lekko wilgotnym piaskiem na jednym końcu. Kamienie muszą stać bezpośrednio na dnie terrarium, a nie na piasku, aby się nie przewróciły, gdy zwierzę będzie pod nimi kopać. Pokrywa musi szczelnie przylegać i zapewniać dobrą wentylację.

TEMPERATURA

Utrzymuj temperaturę tła na poziomie 24-28 °C w dzień, a w jednym końcu miejsce ciepłe o temperaturze 30-32 °C. Nocą temperatura spada do 20-23 °C.

Ogrzewaj od dołu matą grzewczą umieszczoną pod jednym końcem, sterowaną termostatem, i mierz temperaturę cyfrowym termometrem przy dnie. Słaba lampa od góry może stanowić uzupełnienie, ale zwierzę nocne nie potrzebuje mocnego światła. Chłodniejszy i suchszy okres zimą, z krótszymi dniami, odpowiada porze suchej w zasięgu występowania.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Gatunek pochodzi z klimatu z długą porą suchą i utrzymuje się go na sucho, przy wilgotności powietrza 30-50 %. Zraszaj wierzch kryjówki raz lub dwa razy w tygodniu, aby gekon mógł zlizywać wodę z powierzchni. Miska z wodą nie jest konieczna.

Zawsze musi być jedna wilgotna kryjówka z lekko wilgotnym piaskiem. To w niej zwierzę przebywa przed linieniem, a resztki wylinki na palcach i czubku ogona są sygnałem, że kryjówka jest zbyt sucha. Reszta terrarium musi być sucha, a powierzchnie powinny wyschnąć po kilku godzinach.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest nocny i nie potrzebuje mocnego światła. UVB jest opcjonalne; słabe oświetlenie UVB nad częścią terrarium można stosować, jeśli jest dużo kryjówek, tak by zwierzę zawsze mogło się przed nim schować. Utrzymuj stały rytm dobowy: 12 godzin światła i 12 godzin ciemności, i dbaj o to, by nocą było ciemno.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Gatunek żywi się owadami i innymi drobnymi stawonogami. Jako pokarm podstawowy podawaj świerszcze, małe karaczany i szarańczę, a od czasu do czasu larwy muchy żołnierki, larwy barciaka lub mączniki. Ofiara nie może być szersza niż odległość między oczami zwierzęcia. Nocne gekony guzkoogonowe reagują przede wszystkim na ruch, dlatego żywe owady

są lepsze niż same mączniki.

Młode dostają małe owady codziennie lub co drugi dzień, a dorosłe cztery-pięć owadów trzy-pięć razy w tygodniu. Owady powinny przez ostatnią dobę otrzymywać pożywny pokarm. Przy większości karmień lekko oprósz je wapniem z witaminą D3, a raz w tygodniu preparatem multiwitaminowym. Ogon pokazuje kondycję: pełny ogon oznacza, że zwierzę dostaje wystarczająco dużo, a cienki, że trzeba je karmić obficiej.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Zwierzę jest spokojne i znosi krótkie brania na rękę, ale to raczej gekon do oglądania niż do trzymania. Niech sesje będą krótkie i odbywają się nisko nad podłożem, i nie wyjmuj go za dnia, kiedy śpi. Chętnie zajmuje kryjówkę na własność i może zasypywać wejście piaskiem; to normalne zachowanie.

Zwierzę nie potrafi odrzucić ogona, więc nigdy go za niego nie chwytaj. Gdy czuje się zagrożone, staje na nogach, otwiera pysk i chrapliwie syczy, ale jest niegroźne.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samice mogą się rozmnażać od wieku około 18 miesięcy; ta wartość opiera się na niewielu zwierzętach. Samce rozpoznaje się po wyraźnym zgrubieniu u nasady ogona, gdzie znajdują się kieszenie hemipenisów. Z rozmnażaniem samicy poczekaj, aż będzie w pełni wyrośnięta i w dobrej kondycji.

GODY I KOPULACJA

Rozmnażanie *Nephrurus asper* jest słabo opisane. U *Nephrurus amyae* i *Nephrurus levis* wywołuje je chłodna zima z krótszymi dniami, po której następują cieplejsze i dłuższe dni wiosną i latem. Połącz samicę z samcem w przestronnym terrarium z wieloma kryjówkami i rozdziel je, jeśli pojawią się niepokoje.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa 1-2 jaja naraz. Liczba zniesień w sezonie nie jest udokumentowana; *Nephrurus amyae* składa 2-6 zniesień.

Jaja są składane w wilgotnym piasku. Wstaw pojemnik do składania jaj z wilgotnym piaskiem lub mieszanką piasku i włókna kokosowego, np. plastikowe pudełko z otworem w boku, albo utrzymuj róg z wilgotnym piaskiem wilgotny przez cały sezon. Zapewnij samicy dużo wapnia i owadów, aby nie została wyczerpana.

INKUBACJA

Ostrożnie przenieś jaja, nie obracając ich, do małego pojemnika z wilgotnym wermikulitem lub perlitem i inkubuj w temperaturze 27-29 °C. Czas inkubacji nie jest udokumentowany dla *Nephrurus asper*; u *Nephrurus amyae* i *Nephrurus levis* wyklucie następuje po 65-100 dniach. Nie zbadano, czy temperatura decyduje o płci.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Trzymaj każde młode osobno w małym pojemniku z drobnym piaskiem, małą kryjówką i lekko wilgotnym rogiem, w tej samej temperaturze co dorosłe. Codziennie oferuj małe owady oprószone wapniem i regularnie waż młode, aby widzieć, że rosną.

Zdrowie i częste błędy

Typowe problemy są takie same jak u innych naziemnych gekonów z suchych regionów:

- Zbyt duża wilgotność, która prowadzi do grzybic i problemów ze skórą. Utrzymuj terrarium suche, z jedną wilgotną kryjówką.
- Resztki wylinki na palcach i czubku ogona, jeśli brakuje wilgotnej kryjówki.
- Zbyt mało wapnia, zwłaszcza u młodych zwierząt i samic składających jaja. Oprószaj owady.
- Stres spowodowany mocnym światłem lub zbyt częstym braniem na rękę, który może prowadzić do braku apetytu.

Zdrowe zwierzę ma czyste oczy, pełny ogon i jest aktywne nocą. Udaj się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę traci na wadze, nie je przez kilka tygodni lub wydaje się osowiałe.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.